

İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYE YÜKSEKÖĞRETİM
YETERLİLİKLER ÇERÇEVESİ
(TYYÇ)

İstanbul Arel Üniversitesi Eğitim Komisyonu

2022

Avrupa Birliđi (AB) tarafından 2000 yılında yayımlanan Lizbon Stratejisi hedefleri ve ülkemizin 2001 yılında dahil olduğu Bologna Süreci hedeflerine yönelik olarak, Bologna Süreci'ne üye ülkeler tarafından yükseköğretim sistemlerinde şeffaflığın, tanınmanın ve hareketliliğin artırılması amacıyla yükseköğretim alanında ulusal yeterlilikler çerçevesi belirlenmiştir.

Yükseköğretim alanında yeterlilik, herhangi bir yükseköğretim derecesini başarı ile tamamlayan bir kişinin neleri bilebileceği, neleri yapabileceği ve nelere yetkin olacağını ifade eder.

Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi ise ulusal düzeyde bir eğitim sistemindeki yeterlilikleri ve bunların birbirleriyle ilişkilerini açıklar. Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi, ulusal ve uluslararası paydaşlarca tanınan ve ilişkilendirilebilen yeterliliklerin belirli bir düzen içerisinde yapılandırıldığı bir sistemdir. Bu sistem aracılığıyla, yükseköğretimde tüm yeterlilikler ve diğer öğrenme kazanımları açıklanabilir ve tutarlı bir şekilde birbiri ile ilişkilendirilebilir.

Bu kapsamda Yükseköğretim Kurumu Ulusal Yeterlilikler Komisyonu ve Çalışma Grubu tarafında Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi (TYYÇ) hazırlanmıştır. Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi'nin Yükseköğretim Kurulu tarafından tamamen onaylanması 21.01.2010 tarihli Genel Kurul kararı ile olmuştur. TYYÇ şekil 1'de verilmiştir ve tüm yükseköğretim kurumlarının bu doğrultuda yapılanması gerekmektedir.

Yeterliliklerin kazanılma derecesi, her ders/modül esnasında ve sonunda uygun ve nesnel yöntemlerle "öğrenme çıktıları" olarak ölçülür.

Şekil 1. TYYÇ Yeterlilik Profilleri.

- 1- Lisans programları içerisinde veya lisans programları ile ilişkilendirilmiş bilgi ağırlıklı önlisans eğitim ve öğretim programları
- 2- Lisans programları içerisinde veya lisans programları ile ilişkilendirilmiş uygulama ağırlıklı önlisans eğitim ve öğretim programları
- 3- Meslek yüksekokulları uygulama ağırlıklı önlisans eğitim ve öğretim programları
- 4- Bilgi ağırlıklı lisans programları
- 5- Uygulama ağırlıklı lisans programları
- 6- Bilgi ağırlıklı tezli veya tezsiz yüksek lisans programları
- 7- Uygulama ağırlıklı tezli veya tezsiz yüksek lisans programları
- 8- Doktora programları

TYYÇ kapsamında yer alan her bir eğitim-öğretim düzeyi (önlisans, lisans, yüksek lisans ve doktora) için toplam eğitim süresi, kredi (AKTS) ve öğrenci çalışma yükü aralıkları Tablo 1’de gösterilmektedir. Tabloda Bir akademik eğitim-öğretim yılı 60 AKTS ve 1500-1800 saat iş yükü esas alınarak AKTS ve öğrenci Çalışmaları Yükü Aralıkları hesaplanmıştır.

TYYÇ DÜZEYLERİ	SÜRE (YIL)	TOPLAM AKTS KREDİSİ (Yıl x 60 AKTS)	TOPLAM ÖĞRENCİ ÇALIŞMA YÜKÜ (Saat) (1AKTS= 25-30 saat)
8. DÜZEY (DOKTORA)	3 - 4	180 - 240	4.500 - 5.400 6.000 - 7.200
7. DÜZEY (YÜKSEK LİSANS)	1,5 - 2	90 - 120	2.250 - 2.700 3.000 - 3.600
6. DÜZEY (LİSANS)	4	240	6.000 - 7.200
5. DÜZEY (ÖN LİSANS)	2	120	3.000 - 3.600

Tablo 1. TYYÇ Düzeyleri için Toplam Kredi (AKTS) ve Öğrenci Çalışma Yükü Aralıkları

Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi'nin tamamlanmasıyla ülkemizdeki tüm yükseköğretim kurumlarını bağlayıcı nitelikteki üst çerçeve belirlenmiştir. TYYÇ kapsamında Temel Alan Yeterliliklerinin tanımlanması çalışmalarına esas teşkil etmek üzere TYYÇ Temel Alanları olarak Uluslararası Eğitim Sınıflandırma Standardı'nın (ISCED 97) belirlediği temel alanlar benimsenmiştir. Bu alanlar ülke ihtiyaçlarına göre zaman içerisinde değişiklik gösterebilir.

TYYÇ'nin Yükseköğretim için Önemi

- Düzeyler arasında öğrenme çıktılarına dayalı açık tanımlamalar sunar;
- Yeterliliklerin amaç ve çıktılarını açık hale getirir;
- Farklı yeterliliklerin bir bütün sistem içerisinde birbirleri ile ilişkilendirilebilmelerini sağlar;
- Bu sayede düzeyler arasında ilerlemeyi ve geçişi sağlar;
- Paydaşların katılımı ile kabul edilmiş, eğitime rehberlik eden ulusal çağdaş bir çerçeve sunar;
- Mevcut yeterliliklerin anlaşılması, düzenlenmesi ve geliştirilmesine olanak sağlar;
- Yeni yeterliliklerin tasarlanabilmesi için bir içerik sunar;
- Yeterliliklerin reformunu kolaylaştırır;
- Değişen toplumsal ihtiyaçlara uygun yeni yeterliliklerin geliştirilmesine yardımcı olur;
- Yeterliliklerin vatandaşlar, işverenler ve toplumun bütün üyeleri için rollerini ve yararlarını gösterir;
- Yeterlilikler ve tanınma ve hareketlilik arasındaki farklı ulusal roller ve ilişkileri açıklar;
- Ulusal ve uluslararası düzeyde vatandaşların ve işverenlerin bilincini yükseltir;
- Ülke dışında yükseköğretimin tanınmasını ve cazibesini arttırır.

TYYÇ'nin Öğrenciler İçin Önemi

- Öğrencilerin eğitim programlarını ve derslerini bilinçli seçmelerine yardımcı olur;
- Öğrenciler bu dersleri başarı ile tamamladıklarında hangi yeterliliklere sahip olacaklarını önceden bilirler;
- Öğrencilerin öğrenim programları dışındaki aktivitelerinde öğreneceklerinin anlaşılır olmasına yardım eder;
- Öğrenci hareketliliği için engelleri azaltır ve yaşam boyu öğrenimi teşvik eder;
- Eğitim-öğretim düzeyleri arasında yatay ve dikey geçişleri anlaşılabilir hale getirir;
- Ara yeterlilikler dâhil bütün yükseköğretim yeterliliklerinin ve kredi aralıklarının kapsamlı bir listesini sağlar;
- Böylece öğrenenlere yardım eder, onları destekler ve onlara yönelik bütün eğitim fırsatlarını açıklar.

TYYÇ'nin İşverenler İçin Önemi

- İstihdam edecekleri öğrencilerin mezuniyetleri sonunda neleri bileceğini, bunları hangi ölçüde uygulamaya aktarabileceğini, bilgi ve becerilerinden ne bekleyeceklerini anlamalarına yardım eder;
- Eğitim kademeleri arasındaki yeterliliklere dayalı farkı ve bunların ihtiyaçlara göre istihdamına yönelik daha bilinçli tercih yapmalarına yardımcı olur;
- İlgili oldukları alanlarda eğitim-öğretim programlarının geliştirilmesine paydaş olarak katılmalarını ve beklentilerini aktarmalarını kolaylaştırır.

ISCED Nedir?

UNESCO (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Organizasyonu) tarafından geliştirilen ISCED (International Standard Classification of Education), eğitim istatistiklerinin ve karşılaştırılabilir göstergelerin toplanması, derlenmesi ve bunların gerek ulusal gerek uluslararası düzeyde sunumu için uygun bir araç olarak tasarlanmıştır. ISCED standart kavram, tanım ve sınıflamaları sunmaktadır. İlk kez 1976 yılında yayınlanan ISCED, 1997 yılında revize edilmiş ve günümüze kadar pek çok ülke tarafından eğitim politikaları belirleme ve istatistik verilerinin toplanmasına yardımcı olma gibi amaçlara yönelik olarak kullanılmıştır. ISCED-1997, eğitim seviyesi ve alanlarına göre eğitim programlarının sınıflandırılmasında uluslararası karşılaştırılabilirliği sağlamayı amaçlayan gelişmiş bir tanımlar seti ile kriterleri sağlamaktadır.

ISCED-1997'de, yapı olarak evrensel olması amacıyla, ülkelerde eğitim sisteminin geliştirilmesi açısından seviyesine bakılmaksızın uygulanabilir olması istenmiştir. Hem bireysel olarak ülkeler, hem de ülkeden ülkeye karşılaştırılabilir eğitim istatistiklerini ve göstergelerini derlemek ve sunmak için bir araç görevi görmesi amacıyla tasarlanmıştır.

Kaynak: <http://tyyc.yok.gov.tr/>